

Tilburg University

Terugkijken is vol avontuur

Oei, T.I.

Published in:

Mededelingenblad van de Nederlandse Vereniging voor Psychoanalyse

Publication date:

2012

Document Version

Peer reviewed version

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

Oei, T. I. (2012). Terugkijken is vol avontuur. *Mededelingenblad van de Nederlandse Vereniging voor Psychoanalyse*, 27(6), 156-157.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

PSYCHOANALYTISCHE BESPIEGELINGEN VAN KAREL

Terugkijken is vol avontuur, terugzetting en vertroosting: een Jobs verhaal?

Biograaf blikt terug op Steve Jobs⁴

Steve Jobs (1955-2011) Apple

NOS, zaterdag 8 okt 2011, 07:10

De Amerikaan Walter Isaacson werkte met medewerking van Apple-oprichter Steve Jobs aan diens biografie. De publicatie van het boek is na de dood van Jobs wereldwijd vervroegd naar 24 oktober. Isaacson blikt op deze plek terug op Jobs.

'In de vroege zomer van 2004 kreeg ik een telefoontje van hem. Hij was van tijd tot tijd aardig tegen me geweest, met pieken in intensiteit, vooral als hij een nieuw product op de cover van de Time of in een programma van CNN wilde hebben, media waar ik werkte.

Nu ik bij geen van beide bedrijven meer werkte, had ik al een tijd niks van hem gehoord. We praatten wat over het Aspen Instituut, waar ik net aan verbonden was geraakt en ik nodigde hem uit te komen spreken op ons zomerforum in Colorado. Hij zei graag te willen komen, maar wilde niet op een podium. Hij wilde een wandeling maken, zodat we konden praten.

Fascinerend

Het bleek dat hij wilde dat ik zijn biografie ging schrijven. Ik had er net een geschreven over Benjamin Franklin en was bezig met Albert Einstein. Omdat ik aannam dat hij nog een carrière met pieken en dalen voor de boeg had, wees ik hem af. Niet nu, liet ik weten, misschien in over een jaar of twintig, als je met pensioen gaat.

Later realiseerde ik me dat hij me had gebeld vlak voordat hij de eerste keer onder het mes zou gaan wegens kanker. Toen ik hem die ziekte zag bestrijden, met die enorme intensiteit en een verbazingwekkende emotie, begon ik hem bijzonder fascinerend te vinden. Ik realiseerde me hoe diep zijn persoonlijkheid verbonden was met de producten die hij creëerde.

Zijn passies, perfectionisme, demonen, verlangens, roekeloze moed en obsessie met controle waren onlosmakelijk verbonden met hoe hij zijn zaken aanpakte. Ik besloot te proberen zijn verhaal te vertellen als een onderzoek naar creativiteit.

Intensiteit

Wat Jobs persoonlijkheid en zijn producten verbond, was allereerst zijn intensiteit. Die was al opgevallen op de middelbare school. Hij was toen al bezig met dieet-experimenten, meestal alleen fruit en groente, zodat hij zo slank en strak als een windhond was. Hij leerde mensen onomwonden aan te staren en praatte met lange stiltes die werden onderbroken door staccato uitbarstingen vol woorden.

Dat leidde tot een binair wereldbeeld. Collega's hadden het over de held-klootzak-scheiding: je was of het een of het ander, soms zelfs op dezelfde dag. Hetzelfde gold voor producten, ideeën, zelfs eten. Iets was "het allerbeste ooit" of "volledig waardeloos".

Hij zag zichzelf als een kunstenaar, wat tot een passie voor ontwerp leidde. Toen hij de originele Macintosh ontwierp, begin jaren tachtig, bleef hij erop hameren dat het ontwerp "vriendelijker" moest, een begrip dat de computerontwerpers van die tijd vreemd was. Zijn oplossing was de Mac op een menselijk gezicht te laten lijken. Hij hield zelfs de strook boven het scherm dun, zodat het niet op een Neanderthalergezicht zou lijken.

Hij begreep intuïtief welke signalen het juiste ontwerp verstuurde. Toen hij en zijn ontwerpmaatje Jony Ive de eerste iMac ontwierpen in 1998, besloot Ive dat er een handvat bovenop moest komen. Het was meer speels dan functioneel: het was een desktopcomputer, weinig mensen zouden ermee rond gaan lopen. Maar het gaf de boodschap dat je niet bang hoefde te zijn voor deze machine: je kon het aanraken en het zou zich naar jou schikken. De ingenieurs wierpen tegen dat het meer zou kosten, maar Jobs zette door.

Perfectie en controle

Vanwege zijn zoektocht naar perfectie stond hij erop dat Apple van begin tot eind controle zou houden op elk product dat het maakte. De meeste hackers en hobbyisten willen dingen op hun computers aanpassen, wijzigen en opvoeren. Jobs vond dit een bedreiging voor wat hij zijn gebruikers wilde bieden.

Zijn oorspronkelijke partner, Steve Wozniak, een hacker in hart en nieren, was het daar niet mee eens. Hij

⁴ http://www.ted.com/talks/steve_jobs_how_to_live_before_you_die.html

wilde acht plekken op de Apple II vrijhouden, zodat gebruikers kleinere printplaten en randapparatuur konden aansluiten. Jobs ging schoorvoetend akkoord, maar een paar jaar later, toen hij de Macintosh bouwde, deed Jobs het zoals hij zelf wilde: geen extra sleuven of poorten. Hij gebruikte zelfs speciale schroeven, zodat hobbyisten de computer niet zouden kunnen opendraaien en aanpassen.

Jobs' drang naar controle betekende dat hij allergisch was voor de gedachte dat de prachtige Appelsoftware op de waardeloze hardware van een ander bedrijf zou draaien en andersom. Zijn vermogen om hardware en software te integreren in één systeem stelde hem in staat eenvoudig op te leggen. Steve Jobs hield van eenvoud en eenheid.

Betere producten

Microsoft streefde juist het tegenovergestelde na en maakte het Windows bestuursstelsel beschikbaar voor wie maar wilde. Dat leidde niet tot de meest elegante computers, maar wel tot een overmacht in de wereld van besturingssystemen. Toen Apple's marktaandeel was gekrompen tot minder dan vijf procent, werd de methode van Microsoft tot winnaar verklaard op gebied van de persoonlijke computer. Op de lange termijn bleken er echter voordelen te zitten aan Jobs' aanpak. Dat hij het hele proces in handen wilde houden, gaf Apple in de vroege jaren 2000 een voorsprong in de ontwikkeling van de digitale strategie waarbij de pc naadloos werd aangesloten op draagbare apparaten en bestanden.

Voor Jobs was het geloof in een geïntegreerd proces een kwestie van deugdelijkheid. "We doen dit niet omdat we *controlfreaks* zijn", legde hij uit. "We doen dit omdat we betere producten willen leveren, omdat we geven om de gebruiker en omdat we de verantwoordelijkheid willen nemen voor de hele ervaring, in plaats van rotzooi van anderen aan te bieden."

Kinderen

Een paar weken geleden bezocht ik Jobs voor de laatste keer, thuis in Palo Alto. Hij was naar een slaapkamer beneden verhuisd, omdat hij te zwak was om de trap op te lopen. Hij was getekend door de pijn, maar zijn gedachten waren nog scherp en zijn humor levendig.

We spraken over zijn kindertijd en hij gaf me wat foto's om te gebruiken in mijn biografie. Ik werd overspoeld door verdriet toen ik probeerde afscheid te nemen. Om mijn emotie te maskeren, stelde ik die ene vraag die me was blijven bezighouden: waarom was hij de afgelopen twee jaar tegen mij zo open geweest, terwijl hij anders zo op zijn privacy gesteld was?

"Ik wil dat mijn kinderen me leren kennen", zei hij. "Ik ben er niet altijd voor hen geweest en ik wil ze uitleggen waarom, zodat ze begrijpen wat ik gedaan heb."

Walter Isaacson - Steve Jobs: De Biografie, Unieboek/Spectrum, ISBN 9789000302727

De hang naar eeuwigdurende betekenis is de mens ingebakken, als een tweede natuur die in belang toeneemt naarmate de jaren verstrijken. Mensen zijn gehecht aan wat hen bezighoudt, interesseert en genoegdoening verstrekt. Plezierige contacten tussen mensen hebben altijd iets doorlopends, alsof de angst voor verlies of voor leegte moet worden gemedend. Het plezier van het zijn, het lonende aspect van creatief werk, de hang naar warmte in het contact, blijven motiverende redenen om verder te gaan: in het werk dat men doet, de vriendschap die men koestert, de bewondering (voor de schepping, de natuur, het leven) die men ervaart. In het leven opgedane ervaringen van uiteenlopende (positieve en negatieve) inhoud en (doorzichtige als ook versluierde) vorm bevestigen de mens vaak in zijn overtuiging dat er een zin is in het bestaan, een doel is om voor te vechten, een reden is om (er) te zijn. In het geval van Jobs, kan rustig worden vastgesteld dat hij een revolutie heeft bewerkstelligd in de communicatie via informatica tussen mensen en tussen de mens en de natuurlijke omgeving. De betekenis van deze man voor de ontwikkeling van de mens in de 21e eeuw, zal thans nog niet zijn uitgekristalliseerd. Hij is te vroeg gestorven om ooit de Nobelprijs⁵ als symbool van wat een mens überhaupt (in negatieve én in positieve zin) kan bereiken, deelachtig te worden. Maar misschien bedenkt de Nobelprijscommissie wel iets creatiefs: het toekennen van de prijs aan of vanwege de tijdloze betekenis van een mensenleven.

Karel Oei

Vergelijk H. Ashrafian, V.M. Patel, P. Skapinakis & T. Athanasiou, Nobel Prizes in Medicine: are clinicians out of fashion?, *J R Soc Med* 2011; 104: 387-389, '(...) The Nobel Prize has been immune to broader scrutiny or objective examination.' (p. 387)